

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

LAUSUNTO

8.1.2016

Dnro 0010/2016

Asia: Paliskuntain yhdistyksen lausunto soidensuojelutyöryhmän loppuraportista

Viite: Lausuntopyyntö 23.11.2015, dnro YM027:00/2012

SOIDENSUOJELUTYÖRYHMÄN LOPPURAPORTTI

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoa soidensuojelutyöryhmän ehdotuksesta soidensuojelun täydentämiseksi. Työryhmän tavoitteena oli tehdä ehdotus valtakunnallisesti arvokkaista ja nykyistä suojelverkkoa parhaiten täydentävistä suoalueista sekä niiden suojelun vaihtoehtoisista toteutuskeinoista. Paliskuntain yhdistystä on kuultu prosessin aikana.

Soiden suojele ja poronhoito

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 3 luvussa on lueteltu luonnonsuojelualueiden perustamisedellytykset ja muun toiminnan rajoitukset. Valtion luonnonsuojelualueilla ovat sallittuja sellaiset toimenpiteet, joita alueen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Alueilla saa esimerkiksi harjoittaa poronhoitoa poronhoitolain (848/1990) mukaisesti. Lisäksi valtion luonnonsuojelualueilla on mahdollista, mikäli alueen perustamistarkoitus ei vaarannu, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen luvalla muun muassa vähentää vierasperäisten sekä muidenkin kasvi- ja eläinlajin yksilöiden lukumäärää; poistaa sellaisten pyyntiluvanvaraisten riistaeläinlajien yksilöitä, jotka suojelun ulkopuolella aiheuttavat ilmeisen uhan ihmisen turvallisuudelle tai omaisuudelle sekä rakentaa poronhoitoon liittyviä rakennuksia ja rakennelmia.

Tämän lisäksi luonnonsuojelulain 17 a §:ssä on säädetty tarkemmin muulla luonnonsuojelualueella voimassa olevista rauhoitussäännöksistä. Metsästyslain (615/1993) 8 §:ssä mainitun kunnan alueella sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella metsästys on sallittu. Alueen perustamista koskevalla valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää metsästyksen rajoittamisesta tällaisessa kunnassa sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys vaarantaa alueen perustamistarkoitusta tai aiheuttaa haittaa alueen muulle käytölle. Rajoitukset voivat olla alueellisia, ajallisia tai kohdistua tiettyyn riistaeläinlajiin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, että metsästys on sallittu vain metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulle kuntalaiselle, jos se on tarpeen riistakantojen turvaamiseksi tai hoitamiseksi.

Muu luonnonsuojelualue voidaan perustaa myös yksityiselle kuuluvalla maalle. Loppuraportin mukaan ”Luonnonsuojelulain 24 § 1 momentin mukaan ELY-keskus voi maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella perustaa muun luonnonsuojelualueen. --- Perustamispäätökseen otetaan tarpeelliset määräykset alueen suojelemisesta ja tarvittaessa sen hoidosta. Yksityisen suojelualueen rauhoitusmääräykset määritellään kohdekohtaisesti alueen suojelutarkoituksen mukaan. Esimerkiksi metsästyksellä voidaan maanomistajan niin halutessa pääsääntöisesti sallia, sillä metsästyksellä ei vaaranna suoluonnon säilymistä joitakin poikkeuksia lukuunottamatta. Yksityisten suojelualueiden rauhoitusmääräyksiä ei ole säädetty luonnonsuojelulaissa tarkemmin. Rauhoitusmääräysten laatimisessa lähtökohdaksi voivat olla ELY-keskuksessa käytettävät mallimääräykset, joiden soveltuvuus arvioidaan kohdekohtaisesti.”

Suot ovat poroille tärkeitä ravinnon lähteitä ja poronhoidolle toiminnallisia alueita. Etenkin runsasravinteiset, kosteat suot ovat hyviä kesälaidunalueita. Aikaisin lumen alta paljastuvat suot ovat porojen kevätaikaisia vasoma-alueita. Keskikesällä tuuliset avosuot tarjoavat porotokille suojaa kuumuutta ja räkkää (verta imeviä hyönteisiä) vastaan. Siitä syystä poronhoitajat harjoittavat usein vasojen kesämerkintää soiden läheisyydessä. Lähtökohtaisesti soiden suojelu säilyttää myös poronhoidolle tärkeitä alueita. Muun maankäytön aiheuttama laidunmaiden menetys on elinkeinon suurimpia uhkia ja luonnonsuojelualueilla on alueen luontoa muuttava toiminta yleisesti kielletty. Loppuraportissa todetaan, että soidensuojelu ei tuo rajoituksia porojen laiduntamiseen, porotilalain mukaiseen tilojen käyttöön tai kulkuyhteyksiin taikka muuhun poronhoitoon.

Suojelu voi haitata poronhoitoa rajoittamalla poroille vahinkoa aiheuttavien suurpetojen luvanvaraista poistamista metsästyksilain mukaisilla poikkeusluvilla. Loppuraportin mukaan metsästyksellä ei kuitenkaan yleensä vaaranna soidensuojelun tarkoitusta. Yksityisillä luonnonsuojelualueilla metsästyksellä päätehtävänä yhteydessä, kun yksityinen maanomistaja itse hakee alueensa perustamista luonnonsuojelualueeksi. Valtion omistukseen hankittavilla ja luonnonsuojelualueiksi perustettavilla alueilla metsästyksensä ratkaistaan luonnonsuojelulain suojelualueita koskevien säännösten mukaisesti (edellä).

Suojeltavat kohteet

Soidensuojelutyöryhmän valinta valtakunnallisesti arvokkaiksi soidensuojelun täydennysehdotuksen kohteiksi sisältää 747 suoaluetta, yhteispinta-alaltaan 117 104 ha. Pinta-alasta 31 % on valtionmaalla. Pinta-alallisesti eniten kohteita on Lapissa (25 000 ha) ja Pohjois-Pohjanmaalla (20 000 ha). Valtionmaiden osuus on suurin pohjoisten ELY-keskusten alueella Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Silti esimerkiksi Lapissa noin 11 000 ha ja Pohjois-Pohjanmaalla yli 14 000 ha suojeltavaksi esitettyä suopinta-alaa on muun kuin valtion omistuksessa. Poronhoitoalueelle sijoittuvien suojeltavaksi ehdotettujen soiden määrää ei loppuraportissa suoraan ilmoiteta, mutta sen voidaan katsoa olevan melko suuri osuus kokonaisuudesta. Suurin osa ehdotuksen poronhoitoalueelle sijoittuvista soista on valtion mailla, mutta merkittävän määrän niistä omistaa myös joku muu.

Hallitusohjelmassa on linjattu, että suojeluun muilla kuin valtion mailla ryhdytään vapaaehtoisin keinoin. Tämä on soidensuojelun täydennyksen kannalta valitettavaa, sillä kaikkia nyt suojeltavaksi esitettyjä arvokkaita soita tuskin tullaan saamaan suojelun piiriin. Soilla voi esimerkiksi olla useita maanomistajia, joten näkemys suojelun tarpeesta voi vaihdella. Toisaalta vapaaehtoinen suojelu riippuu myös valtion budjettiin varatuista hankinta- ja korvausmäärärahoista, joita vuoden 2016 alussa on tunnetusti laskettu.

Soidensuojelun täydennysohjelmassa on esitetty suhteellisen suuri määrä suojeltavaa suopinta-alaa myös poronhoitoalueelle. Uusien suoalueiden suojele ei rajoita poronhoitolain mukaista poronhoitoa ja suojelee myös poronhoidon tärkeitä resursseja muulta maankäytöltä. Siksi suojele on poronhoidon näkökulmasta positiivinen asia.

Soidensuojelualueita perustettaessa tulee säilyttää mahdollisuus porotaloudelle vahinkoa aiheuttavien maasuorpetojen poistamiseen metsästyslain mukaisilla poikkeusluvilla.

Paliskuntain yhdistys esittää, että raportissa esitettyyn soidensuojeluohjelman täydennykseen ryhdytään viipymättä ja ilmaisee huolensa muilla kuin valtion mailla sijaitsevien arvokkaiden suoalueiden suojele toteutumisesta.

PALISKUNTAIN YHDISTYS

Anne Ollila
toiminnanjohtaja

ma/ao